

Risico Alleen werken in de Technische groothandel

1. Wat wordt verstaan onder alleen werken?

Er is sprake van alleen werken als iemand buiten het gezichtsveld of de gehoorsafstand van anderen werkzaamheden verricht.

Het belangrijkste kenmerk van alleenwerken is dat de werkzaamheden worden uitgevoerd zonder dat collega's, klanten of andere mensen in de directe nabijheid aanwezig zijn. Ook kan een alleenwerker zich onveilig voelen, omdat een werkplek heel anders kan worden ervaren als er geen andere mensen in de buurt zijn.

Het gaat dus om situaties waarbij niemand de alleenwerker kan helpen bij een ongeval, brand of andere calamiteit.

2. Het extra risico van alleen werken?

Een alleenwerker loopt, in het algemeen, hetzelfde ongevalrisico als een werknemer die dezelfde werkzaamheden in het bijzijn van anderen uitvoert. Er is echter voor de alleenwerker een extra risico, omdat hij door een ongeval, brand of andere calamiteit in een noodsituatie kan komen en zich zelf niet kan redden.

Het extra risico voor iemand die alleen werkt is dus niet afhankelijk van de ongevalsoorzaken, maar van de mogelijke gevolgen van een ongeval.

3. Wat zegt de wet over de risico's voor alleenwerkenden

Bij de wettelijk verplichte risico-inventarisatie & evaluatie (ri&e) moet specifiek aandacht worden geschonken aan de risico's die alleenwerkenden lopen bij het uitoefenen van hun beroep.

De werkgever moet in kaart brengen wie alleen werken, waar en wanneer. Er moeten doeltreffende maatregelen worden getroffen om deze risico's te elimineren, of maatregelen om de risico's in ieder geval zo veel mogelijk te beperken. De maatregelen dienen in beginsel aan de bron (= ontwerp en uitvoering/inrichting van de werksituatie) te worden getroffen. De voorzieningen dienen er op te zijn ingericht dat alle ongewilde gebeurtenissen, waarbij de veiligheid en de gezondheid van de werknemers in gevaar komt, zoveel mogelijk worden vermeden of de gevolgen daarvan zoveel mogelijk worden beperkt.

In de Arbeidsomstandighedenwet zijn slechts voor een beperkt aantal situaties expliciete regels voor het alleenwerken opgenomen, zoals bij het werken in besloten ruimtes (waar onder andere gevaar bestaat voor verstikking, bedwelming, vergiftiging, brand of explosie), het werken met hoogspanning, of voor het verrichten van duikwerkzaamheden en caissonwerk

Jeugdige werknemers onder de 18 jaar mogen niet zonder toezicht werken.

De Inspectie SZW (voorheen Arbeidsinspectie) kan in voorkomende gevallen eisen stellen aan de door werkgevers te nemen maatregelen in risicovolle situaties met alleenwerkenden.

Alleenwerken is ook niet toegestaan als de medische conditie van de werknemer een verhoogd risico met zich meebrengt voor de werknemer zélf of voor het werk (schade, afbreukrisico). Bij twijfel wordt geadviseerd om advies van de bedrijfsarts in te winnen.

Let op: een werknemer hoeft niet aan te geven *wat* de aandoening is en de bedrijfsarts zal daarover geen mededelingen doen. Dit valt namelijk onder de AVG privacy resp. het medisch beroepsgeheim. Wel zal de bedrijfsarts adviseren of alleenwerken wel of niet verantwoord is.

Er is sprake van een medische conditie die een verhoogd risico met zich meebrengt:

- Bij bepaalde lichamelijke aandoeningen: al die medische condities die gepaard kunnen gaan met bewustzijnsverlies of-daling (bepaalde hartaandoeningen, diabetes (suikerziekte), neurologische aandoeningen in het algemeen, waaronder epilepsie). Daarnaast evenwichtsstoornissen door andere dan neurologische oorzaken, aandoeningen die gepaard gaan met loopbeperkingen, verminderd gebruik van armen en handen en verminderde zintuigelijke vermogens. Of personen die medicijnen gebruiken die het reactievermogen beïnvloeden.
NB. Dit is geen volledige opsomming en ook is bij bovengenoemde aandoeningen alleenwerken soms wel mogelijk.
- Bij bepaalde psychische aandoeningen. Of alleenwerken wel of niet mogelijk is, is afhankelijk van de aard van de psychische aandoening en eventuele gebruik van medicatie. In het bijzonder is de aard en hoeveelheid van de medicatie van belang in het maken van de afweging of alleenwerken verantwoord is.

4. Welke maatregelen kunnen werkgevers en alleenwerkenden nemen in alleenwerk-situaties?

Het belangrijkste is om gevaren bij de bron op te lossen. Dit kan door: Werkzaamheden zodanig organiseren dat alleen werken voorkomen wordt of door de werkzaamheden op afstand uit te voeren. Indien dit niet lukt dienen onderstaande maatregelen genomen te worden.

- a) Geïsoleerde werkzaamheden die risico's kunnen opleveren, mogen pas alleen worden uitgevoerd nadat:
 1. De risico's van de alleenwerkplek zorgvuldig zijn geanalyseerd.
 2. Er aan de hand hiervan afdoende beschermende maatregelen zijn getroffen.
 3. Er adequate maatregelen zijn getroffen om incidenten zoveel mogelijk te voorkomen.
 4. Er voorzieningen zijn getroffen waarbij direct en adequaat hulpverlenend door een of meer derde(n) (leidinggevende, bedrijfshulpverleners, etc.) kan worden ingegrepen.
 5. Er voor directe toegang is gezorgd, zowel voor externe als interne hulpverleners.
- b) De alleenwerkende behoort waar nodig te worden beschermd tegen risico's zoals ongewenst bezoek, indringers en/of ongewenst gedrag. De in- en uitgangen van de bedrijfsruimte kunnen zodanig worden afgesloten dat dit binnen het door de organisatie gehanteerde protocol valt en gemakkelijk van binnenuit kunnen worden geopend.
- c) Alleenwerken in risico-situaties mag uitsluitend plaatsvinden in opdracht van of met medeweten van de leidinggevende en in samenhang met preventieve maatregelen.
- d) Binnen de organisatie behoort bekend te zijn **waar**, **wanneer** (bijvoorbeeld tijdens avond- en nachturen) en **wie** alleenwerken. Het is nuttig om binnen een bedrijf een actuele aanwezigheidsregistratie bij te houden. Dit kan zowel schriftelijk als automatisch (met een elektronische pas), of mondeling bij een nachtportier of beveiligingsmedewerker.
- e) De alleenwerkende moet op de hoogte zijn van de bedrijfshulpverleningsprocedures en andere toepasselijke instructies en in staat zijn om bij een calamiteit snel adequate hulp in te roepen.
- f) De alleenwerkende dient de mogelijkheid te hebben om effectief alarm te slaan. Het is van groot belang dat hij/zij, waar dat nodig is, de beschikking heeft over goed werkende communicatieapparatuur (een vaste en/of mobiele telefoon, een portofoon, etc.).

- g) De alleenwerkende behoort onder alle omstandigheden via een zo kort mogelijke en afdoend verlichte en bewegwijzerde vluchtweg van de werkplek te kunnen vluchten, zonder dat hij/zij obstakels op zijn/haar weg vindt en zonder gebruikmaking van bijzondere hulpmiddelen. Alle noodzakelijke sleutels en/of andere instrumenten bevinden zich onder direct (zichtbaar) handbereik van de alleenwerkende.
- h) De alleenwerkende registreert en meldt alle incidenten die zich tijdens de alleenwerkperiode voordoen aan zijn of haar leidinggevende.

5. Hulpmiddel ter bepaling van alleenwerkers-risico en veiligheidsmaatregelen

Inleiding

Dit hulpmiddel is bedoeld om het alleenwerkers-risico nader in kaart te brengen en mogelijke veiligheidsmaatregelen vast te stellen.

Onderstaande tabel lijkt te suggereren dat iets 'altijd zo is' en dit is niet zo. Wat passend is, dat is sterk afhankelijk van de eigen situatie. De tabel moet daarom gezien worden als een soort basismatrix aan de hand waarvan ieder bedrijf / Preventiemedewerker zelf deze ranking voor zijn bedrijf kan opstellen.

Bijvoorbeeld: 'handelingen met gevaarlijke stoffen' (niveau 3) ziet er bij het ene bedrijf volledig anders uit dan bij het andere bedrijf. Het 'in je eentje sluiten van een pand' op een afgelegen bedrijventerrein met veel louche figuren in de buurt is potentieel veel gevaarlijker dan in een goed verlichte omgeving met sociaal toezicht.

De tabel is daarom bedoeld als een bewerkbaar stuk dat bewustzijn binnen een organisatie tot stand brengt en resulteert in verantwoorde keuzes en afspraken t.a.v. 'Alleen werken'.

De OR / PvT heeft instemmingsrecht op de procedure voor Alleen werken.

NB. Genoemde voorbeelden en mogelijke veiligheidsmaatregelen zijn indicatief en niet-limitatief.

Tabel: Risiconiveau – werkzaamheden -maatregelen

Bij het ontstaan van een ongeval kan zowel de aard van het werk als de werkomgeving een rol spelen. Op basis hiervan kan het alleenwerk in 4 risiconiveaus ingedeeld worden, namelijk:

1. **Ongevaarlijk.**
Geen ongevallen te verwachten ten gevolgen van de aard van het werk/werkomgeving.
2. **Beperkt gevaar** aanwezig.
De alleenwerker komt niet in zodanige problemen dat deze zelf geen hulp meer kan inroepen.
3. **Direct gevaar** aanwezig.
Denkbare ongevallen of noodsituaties in deze werksituatie kunnen zodanige gevolgen hebben dat de alleenwerker in een toestand komt te verkeren dat deze hulp nodig heeft en niet meer in staat is die zelf in te roepen.
4. **Acuut bedreigend.**
Denkbare ongevallen of noodsituaties in deze werksituatie kunnen zodanige gevolgen hebben dat acute hulp van direct levensbelang is.

Voorbeelden van deze waardering zijn in onderstaande tabel uitgewerkt.

Risiconiveau		Werkzaamheden	Maatregelen
1	Ongevaarlijk	<ul style="list-style-type: none"> • Administratief werk • Visuele controle • Handmatig werk (zonder apparatuur/hulpmiddelen) • Alleen beheren /afsluiten kantoor 	Extra maatregelen zijn niet nodig, Alleenwerker dient wel de mogelijkheid te hebben om hulp in te roepen (telefoon, mobiel, etc).
2	Beperkt gevaar	<ul style="list-style-type: none"> • Handmatig order pikken • Handmatig laden / lossen goederen • Onderhoud aan spanningsvrije arbeidsmiddelen • Alleen beheren /afsluiten magazijn 	Alleenwerker in staat om zelf hulp in te roepen, d.w.z. de beschikking over communicatiemiddelen is voldoende (bijv. telefoon, intercom, portofoon). Bijv. <ul style="list-style-type: none"> • <i>zich na bepaalde tijd (bijv. na 2 à 4 uur) telefonisch moeten melden. Hiervoor zijn ook apps beschikbaar</i> • <i>Afspraken met het thuisfront/collega's wanneer zij in actie moeten komen met een instructie wat te doen</i> • <i>zichtbaar werken voor een ander aanwezig persoon (bijv. achter glas)</i>
3	Direct gevaar	<ul style="list-style-type: none"> • Handelingen met gevaarlijke stoffen • Werken met aangedreven transportmiddelen zoals hef- of reachtrucks • Werken met eenvoudige bewerkingsmachines • Laden en lossen vrachtauto's • Alleen beheren / afsluiten winkel 	Door anderen moet worden opgemerkt dat de alleenwerker hulp behoeft. <i>Bijv.:</i> <ul style="list-style-type: none"> • <i>het direct in contact staan met een tweede persoon (of via een continue spraakverbinding, skype/whatsapp e.d.)</i> • <i>het dragen van een elektronische beveiliging, die in de horizontale stand alarmeert ("valpieper") of die reageert als in een bepaalde periode geen beweging wordt gemaakt. Hiervoor zijn ook apps beschikbaar.</i>
4	Acuut	<ul style="list-style-type: none"> • Werken met gevaarlijke productiemachines • Hijswerkzaamheden • Werken onder spanning • Werken in besloten ruimtes • Werken met zeer toxische stoffen (acuut levensbedreigend gevaar) 	Alleen werken niet toegestaan